

СВЯТА В ТЕМРЯВІ

Світ збирає 4,5 мільйона ліхтариків для українських дітей, які мають отримати їх як символ перемоги світла над темрявою, добра над злом, правди над брехнею. У варшавській фундації Uniter, яка є ініціатором проекту, переконані, що хоч акція є безпрецедентною за масштабами, люди доброї волі по всьому світові об'єднуються заради цього символічного подарунка. В Чехії до акції долучилися українські організації, чеські інституції і волонтери. Через Будинок нацменшин у Празі ліхтарики відправляються у Варшаву і далі в Україну.

Читати усі випуски
«Порогів» онлайн
за **QR посиланням** або на:
ukrajinci.cz/casopis-porohy

2-9

10-12

13-22

Колонка в соцмережі: люли світла;
З діаспори; Хроніка громади; Дайджест:
грудень 2022; Поезія.

На лінії вогню: Армія чотирилапих
вибирає перемогу; Порятунк: Аптечки для
порятунку чотирилапих захисників.

Історія: Українка, яка лікує хворих в Чехії;
Інтерв'ю: Галина василенко; Людина:
Ростислав прокопюк – художник; Традиції

INFOPOINT ПРАГА ДОПОМАГАЄ УКРАЇНЦЯМ

Kontaktní centrum na podporu
informovanosti ukrajinských uprchlíků

Контакт-центр для підтримки
обізнаності українських біженців

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

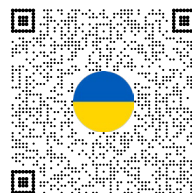
**ДОПОМОЖЕМО ВАМ
ЗОРІЄНТУВАТИСЯ У
НАЙВАЖЛИВІШОМУ.**

ДОПОМОЖЕМО ВАМ З ПОШУКОМ

- Соціальної та професійної психологічної допомоги
- Юридичних консультацій
- Пропозицій роботи
- Позашкільних гуртків для дітей та дорослих

НАДАМО ВАМ ІНФОРМАЦІЮ ПРО

- Консультації з приводу кар'єри
- Систему охорони здоров'я
- Проживання
- Освіти
- Міського транспорту в Празі

АДРЕСА

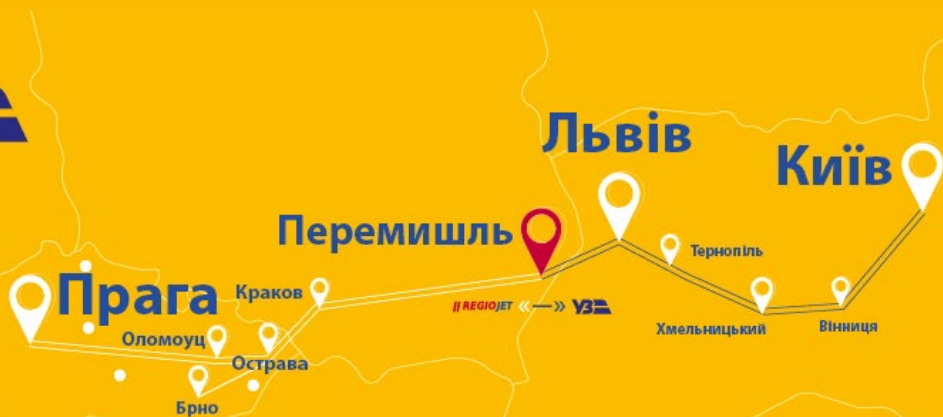
Malé náměstí 9/5, Praha 1
2 поверх, Громадський центр
"Світло"
(Скаутський інститут, задній вхід)
З понеділка до п'ятниці 10:00–16:00

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu hl. m. Prahy „Kontaktní centrum na podporu informovanosti ukrajinských uprchlíků“ na integraci držitelů dočasné ochrany spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR.

REGIOJET **УЗ**

**Подорожуйте до Чехії
зручними спальними
вагонами**

Ідеально підходить для сімей з дітьми

REGIOJET.UA/UKRAYINA

**Безплатна професійна
психологічна
консультаційна
допомога для українців**

**Psychologická pomoc
pro uprchlíky z Ukrajiny
zdarma**

Alina Vrublevska

Консультації можливі
як особисто в офісі,
так і в онлайн-режимі.

**Тел.: +420 721 199 564
email: alinalinn@ukr.net**

**ЖІНОЧИЙ ТА ЧОЛОВІЧИЙ ОДЯГ
ТА ОДЯГ ДЛЯ ДІТОК,
ВЗУТТЯ, КАЛЯСКИ**

**Видача між 14:00 - 18:00
Адреса: k Milicovu 674, Praha 4
(станція метро Наје)**

ЛЮДИ СВІТЛА

Текст: ОЛЕКСІЙ СЕВРУК

Початком грудня нам нарешті вдалося перетнутися в Празі. Він набрав мене на Вацлаваку. Каже, тут усюди різдвяні ілюмінації, колядки, як наче нема ніякої війни („jakoby se neschumelilo“). В машині в нього робочий непорядок, видно, що він тут проводить багато часу. Каже, що має проблеми з коробкою передач, що треба міняти. Розбив, розвозячи гуманітарку між при- тулком для тварин в Ужгороді, складом неурядової організації Koridorga.cz в Бучачі, Смілою, Миколаєвом, Дніпром, Одесою. Каже: таке враження, що Укра- їна готувалася до війни з НАТО – чим далі на схід, тим кращі дороги.

Мій товариш Алеш тримав букіністич- ну крамницю в місті Літомнержіце, поки пандемія його не вибила у світ інтернет-магазинів. Коли почалася війна, він думав піти добровольцем у чеський підрозділ в лавах ЗСУ. Каже: потім я подумав – від чого буде більше користі? Займатися тим, що не вмію – від сили три дні, може, лічені години, або займатися тим, що вмію краще, але витримати три місяці? І ось вже понад дев'ять місяців Алеш возить гуманітарку допомогу. Хоча й усвідомлює, що подібний вибір для більшості українців призовного віку – неможливий. Він каже: якщо б в мене була сім'я, я, певно, сидів би вдома. Але й такі люди зустрічаються у міжнародній громаді волонтерів, що допомагають Україні. Каже, з Італії їде багато панків. Ось нещодавно орга- нізували футбольний гурток в Бучачі, для малих втікачів зі сходу.

Алеша нема в соцмережах. Фотогра- фії він мені посилає у вайбер. Інколи мені від нього приходять нічні пові- домлення приблизно такого змісту: «терміново шукаємо водія з власним бусиком щоб довести речі з кошці до бучачі приблизно 360км гроші на соляру є». Інколи надсилає списки ма- теріалу, який потрібен парамедикам з групи „Медичний Добровольчий Батальйон Госпітальєри“. Я вчоргове надсилаю на його рахунок свій черго- вий гонорар.

При зустрічі Алеш багато розпові- дає. Про людей, які пережили більше, ніж можна витримати. Про ночівлі на вихолохих бензоколонках в степах, над якими літають російські ракети. Про буденні чвари між українцями, які відкладаються «до перемоги». Про світлих людей доброї волі з усього світу, яких українці об'єднали навко- ло себе і згартували у своїй боротьбі.

Каже: ти там знову напиши про мене у своєму фейсбуці. Мені завжди потім ходять гроші від твоїх друзів. І я так радо роблю. А Алеш чесно звітує. Про мікробус, який тріщить у швах, скільки в нього влазить гума- нітарки і який німець продав за пів ціни. Про генератори і теплий одяг, яких зараз критично не вистачає в Україні. Про корм для звірів з при- тулків, бо Алеш співчуває і їм. Сам тримає двох басетів, яких залишає у своїй мамі, коли їде у свої довгі подорожі на схід.

Тож, любі читачі, якщо у вас перед Новим роком і Різдвам з'явиться за- йва сотня-друга, знайте, що цей Ми- колай доставить ваші подарунки куди слід. Рахується кожна крона – тут маленьких пожертв не буває. І нехай воздасться всі людям доброї волі.

Номер банківського рахунку Алеша: 960353073/0800. ■

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 11/2022, рік XXX. Підписано до друку 20 грудня 2022 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчи- нець, Ельвіра Божані, Олексій Севрук, Анатолій Крат, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформагентств та ілю- страції з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; Facebook.com/ukrajinska.uicr; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 11/2022, ročník XXX. Uzávěrka: 20. prosince 2022. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: МК ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec; Elvira Bozhani, Oleksij Sevruck, Anatolij Krat, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Grafika:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Iniciativa v ČR, z.s., Vocelova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz.; Facebook.com/ukrajinska.uicr, **číslo účtu:** 1925774379/0800.

ЮНАЦЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС В СЕНАТІ

Літературний конкурс «Не залишайся осторонь!» проводить Чеськобратська церква. Заявки приймаються до 15 лютого, а результати оголосять навесні 2023 року.

Загальні правила конкурсу на тему «Не залишайся осторонь...!» такі: дві номінації — I категорія (10-15 років) та II категорія (16-21 рік); кожен учасник може подати лише одну роботу; роботи, подані в кожній номінації, оцінюватиме експертне журі; не менше трьох переможних місць у кожній категорії отримають нематеріальні призи (електроніка, книги); три переможні місця у

II категорії отримають фінансову винагороду (1 місце — 5 тисяч чеських крон, 2 місце — 3 тисячі чеських крон, 3 місце — 2 000 чеських крон); переможці будуть урочисто оголошені в Сенаті Чеської Республіки з нагоди Тижня проти расизму в Чехії (навесні 2023 року). Заповнити конкурсну заявку та надіслати її в електронному вигляді з додатками можна через форму, яку разом з деталями знайдете тут. Тези та заявки приймаються не пізніше 15 лютого 2023 року (включно). У разі будь-яких питань звертайтеся за електронною адресою: stulikova@e-cirkev.cz ■

проукраїну.блеск /Стул

УКРАЇНСЬКИЙ МИКОЛАЙ В ЧЕХІЇ

19 грудня - день у християнському календарі, коли святий Миколай відвідує дітей, роздає їм подарунки і оберігає від всякого зла. В регіоні Хомутова відбулися зустрічі Миколая з дітьми в гірському котеджі Бернава, у Хомутові в соціальному

центрі Камінек і пансіонаті Моніка, а також в ірковському готелі Кавалір. Діти підготували казкові вистави. Миколай був щедрим також у Празі, в Суботній українській школі Ерудит, в освітньому центрі для дітей Крок, в колективах Джерело, Нова Україна та в інших нових центрах. В Брні, наприклад, спонсор надав дітям 256 кг солодощів, Українська ініціатива південної Моравії для численної публіки прекрасне свято з виставою. Люди доброї волі допомагали дітям та переселенцям також у Младій Болеславі, а в Градці Кралоуе заповнили зал дітки із суботньої школи і нові малі друзі з України. Дякуємо усім причетним за створення незабутнього святкового настрою. Нехай святий

Миколай обдарує кожну родину щастям, здоров'ям, радістю та принесе Україні довгоочікуваного миру і добробуту. ■

Пороги

ВИФЛЕЄМСЬКИЙ ВОГОНЬ МИРУ

Пластуни Праги 13 грудня передали Вифлеємський Вогонь Миру працівникам Посольства України в Чехії.

Міжнародний скаутський захід відбувається щороку напередодні Різдва. Основна мета — поширити символічний вогонь з місця народження Ісуса Христа до всіх, хто його потребує. Вогонь є символом доброї справи і підтримки, єдності та миру. Передача українській громаді Праги відбулася 18 грудня у Катедральному Соборі Св. Климента після служби. Вогонь також приїхав в Оставу і в Брно. ■

Ukrinform/пор

ПРАГА ПРОДОВЖУЄ ДОПОМАГАТИ УКРАЇНІ

Мерія міста у грудні відправила в Україну 400 генераторів і 10 трансформаторів для Києва та 226 генераторів та 8 трансформаторів для Миколаєва, загальною вартістю 650 тисяч доларів (15 мільйонів чеських крон).

Відвантаження 315 палет енергообладнання відбулося за участі Мера Праги Зденека Гржиба, тимчасового повіреного у справах України в Чехії Віталія Усатого та Голови ради директорів логістичної компанії «ČD Cargo Logistics» Яни Млкви. Тимчасовий по-

вірений надав інтерв'ю низці провідних чеських ЗМІ та подякував Празі за електрообладнання. «Російські терористи залишили жителів більшості українських міст без тепла та енергії. Однак з допомогою наших найближчих партнерів, до яких безперечно належить Чеська Республіка, Україна не лише гідно витримає непрості випробування цієї зими, а й продовжуватиме наближати нашу спільну перемогу над ворогом», – відзначив Віталій Усатий.

Пороги

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ВОЛОНТЕРА В ПРАЗІ

Українські волонтери зустрілися в Будинку національних меншин в Празі. Спільна ідея зустрічі – вагомий внесок у протистоянні російському агресору, матеріальна, фінансова і моральна підтримка Україні.

Присутні згадали надзвичайну згуртованість українства з перших днів російського збройного вторгнення, підкреслили потрібність дій в рамках гуманітарного хабу в Празі та оцінили доставки в Україну великої кількості гуманітарної допомоги. Активісти відмітили потрібність проведення благодійних концертів в підтримку України та збереження української культури на

території Чехії. Під музичний супровід Олега Люкляна були активним волонтерам вручені дипломи подяки

із розумінням, що в Європі і в Україні роботу надалі проводять тисячі волонтерів. В єдності – сила. ■ Пороги

ДЛЯ УКРАЇНИ

Надворі справді зимова казка. Здається, вже народилося маленьке Диво, що несе у світ тепло і любов. І хай довкола лютує вселенське зло, – добро все одно переможе....

Павло нині вирушив в дорогу в Україну, напакуючи повну автівку файних подарунків. То ж хай йому стелиться дорога та зустрічаються гарні люди. Бо лише разом переможемо. ■

ГВ

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО В ЧЕСЬКОМУ СЕНАТІ

Учасники хореографічних, вокальних, театральних аматорських дитячих колективів із Закарпаття, Кропивницького та Харкова вирушили з проектом під назвою «Різдво разом з Україною» країнами Європи, щоб подарувати світу Різдвяну казку.

Завітали й до Сенату Парламенту Чехії. Учасників привітав голова Сенату Парламенту Чеської Республіки Мі-

лош Вистрчіл та Голова Палати депутатів Парламенту Чеської Республіки Маркета Пекарова Адамова. Присутні були вражені високим рівнем виконання та красою української культури. Саме дитяча мистецька дипломатія допомагає сформувати уявлення про Україну, як країну з багатовіковою історією та самобутньою культурою, яка відстоює свою незалежність і плекає європейські цінності та при-

вертає увагу європейської спільноти до трагедії дітей України у яких війна руйнує дитинство. ■ Пороги

ОСВІТНІЙ ЗАХІД ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ЧЕХІЇ ВІД МОМ

У листопаді 2022 року Міжнародна організація з міграції (МОМ) організувала освітній захід для представників української діаспори в Чеській Республіці, який відбувся у Празі. Перший день був присвячений знайомству, обміну досвідом та цілями діяльності діаспори, а також налагодженню контактів. Другий день тренінгу вела спеціалістка з розвитку потенціалу та зміцнення діаспор МОМ Лариса Лара, яка підготувала інтерактивне навчання, до якого активно залучалися всі учасники.

Одним з головних завдань для МОМ було надати можливість та простір, аби налагодити зв'язок і співпрацю між існуючими, ustalеними організаціями та новими, що почали свою діяльність та стали активно залучатися до допомоги українцям після 24.02.2022. Крім цього, навчання стало гарною можливістю з'ясувати актуальні потреби, питання та виклики діаспори; поміркувати і домовитися, як саме та в яких областях МОМ та організації діаспори співпрацюватимуть надалі. Наприклад, учасники вже можуть очікувати на тренінг з ефективного використання LinkedIn, долучатися до створеної МОМ групи для українських організацій в Телеграмі та за необхідності співпрацювати з психосоціальним відділом підтримки МОМ. Загалом у заході взяли участь 40 представників українських організацій Чехії, серед них, наприклад:

- ✓ Українська ініціатива, Регіональна українська асоціація у Східній Чехії (м. Градець-Кралоуе), Dům dobra, Громадський центр «Світло» (Skautecký institut), Blesk pro Ukrajinu, Українська ініціатива Південної Моравії (Брно), Товариство «Український Меморіал» (Пардубіце), Womentogogether,
- ✓ Ініціатива „Hlas Ukrajiny», Radio Ukrajina, Gromada.cz, MRIYA UA, Фонд Znesnáze21, Оксана Маслова «Українка в Чехії» та інші.

Міжнародна організація з міграції щиро дякує всім учасникам та Ларі Ларисі за чудову продуктивну, інформативну та теплу зустріч! Будемо тішитися на наступний захід для української діаспори Чехії в новому 2023 році. Запрошуємо також українців Чехії долучатися до нової офіційної групи МОМ в Телеграмі, де ми розміщуємо перевірену та актуальну інформацію. ■

Софія Рябушкіна, асистентка МОМ

«СВІТЛО ДЛЯ УКРАЇНИ». У ПРАЗІ НА ХВИЛИНУ ПОГАСНЕ РІЗДВЯНА ЯЛИНКА

Прага приєднується до акції «Світло для України», яку організувало Міністерство закордонних справ України.

«Незадовго до восьмої години вечора на Староміській площі на хвилину вимкнуть освітлення ялинки. У заході візьму участь особисто я та Тимчасово повірений у справах Посольства України в Чеській Республіці Віталій Усатий. Також буде аудіозвернення президента України Володимира Зеленського з проханням взяти участь у зборі для закупівлі генераторів», – повідомив чеському виданню «Lidovky.cz» мер Праги Зденек Гржіб.

Українські політики закликають весь західний світ приєднатися до акції, аби показати свою солідарність з Україною, що нині переживає нелегкі часи без світла, опалення та води.

«Дуже важко пояснити людям поза зоною бойових дій, як живеться в Україні. Мета акції – привернути увагу до неї саме 21 грудня, у найтемніший день у році. Ми хочемо закликати всіх людей у світі на годину вимкнути вогні на новорічних декораціях і ялинках і подумати про те, як нині живеться в Україні», – розповіла народна депутатка України і одна з організаторок акції Леся Василенко. ■

SZ

ГРОМАДИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ ЗУСТРІЛИСЯ В НОВОМУ САДІ

У Новому Саді 10 грудня 2022 р. відбулася конференція "Quo Vadis, українська громадо Південно-Східної Європи?", у якій взяли участь близько 40 учасників із 9 країн Європи.

Акцію організаційно забезпечило Товариство української мови, літератури і культури "Просвіта" (Новий Сад), Європейський Конгрес Українців (ЕКУ) та Фондація Конрад Аденауер Сербія (спонсор проекту). Було обговорено вплив російської війни в Україні на співпрацю з державними інституціями регіону, захист прав українських громад та ламання сучасних стереотипів. Учасники обговорили можливості боротьби з пропагандою та посилення регіонального співробітництва і культурної дипломатії. ЕКУ наголосив про потрібність реалізації проектів в рамках регіональних європейських платформ членів та прихильників організації. ЕКУ отримав пропозицію співпрацю-

вати з новоствореною платформою grupaoktobar.org у протидії пропаганді та вжитих стереотипів в Сербії. Представники конференції (Угорщина, Сербія, Хорватія) домовились про реалізацію конкретних проектів для посилення культурної дипломатії в їх країнах. Учасники конференції оцінили співпрацю з Центром Безпеки та співпраці в Україні. Нагадаймо, що Європей-

ський Конгрес Українців, головний офіс якого зараз знаходиться в Празі, має 20 членів, - європейських громадських організацій. В Новому Саді ЕКУ отримав пропозицію від організацій зі Словенії і Хорватії стати асоційованими членами організації і також розвивати співробітництво з новоствореною організацією у Чорногорії. ■

ekukrainians.org

МИКОЛАЙ В ДІАСПОРІ

Чудове свято для дітей відбулося в Таллінні в Будинку вчителя - до маленьких українців приходив Святий Миколай! Його зустрічало майже 100 дітей, головним чином, діти воєнних біженців. Учні недільної школи товариства «Два кольори» показали сценку «Ходить гарбуз по городу», показали свою творчу майстерність.

Свято організоване Конгресом українців Естонії, Українським земляцтво

Естонії за підтримки Естонського центру з прав людини. Святий Миколай відвідав також гданську Домівку в Польщі. Привітали його діти з садочка та старшої групи. Гучно і яскраво пройшло свято в Мельбурні. Різноманітна програма з піснями, частуванням, дитячими виступами, гончарська майстерня. Організатори зібрали кошти для захисників України. Чудове завершення навчального року. ■

Пороги

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

Багато років приїжджала Світлана Вікторівна в Прагу проводити в українській суботній школі випускні екзамени і атестацію учнів 1-11 класів. Шкода. Не стало молодого людини, якій ще можна було багато років жити і творити.

Співчуваємо дочкам, чоловікові і всій родині з приводу тяжкої втрати. Хай Господь-Бог прийме душу Світлани до Царства Небесного. Вічна пам'ять! ■

Школа Ерудит/друзі

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ НАВЧАТИМУТЬСЯ В ЧЕХІЇ

Географічно невелика за розмірами Чеська Республіка продовжує надавати Україні різноманітну допомогу в протистоянні російському агресору і окупанту. Так, наприклад, Нижня палата парламенту Чехії погодила навчання військових ЗСУ на території країни. Про це повідомляє Чеське інформаційне агентство.

Парламентарії більшістю голосів схвалили перебування українських

військових на полігоні Лібава. До кінця 2023 року планується організувати п'ять місячних курсів, в яких візьмуть участь біля 800 військовослужбовців. Як, зокрема, зауважила міністр оборони Чехії Яна Чернохова, такий досвід буде корисним також і для чеської армії. Насамперед, вони дізнаються, як воюють росіяни, які у них слабкі та сильні сторони. ■

Пороги

КОЖНИЙ П'ЯТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БІЖЕНЕЦЬ ЗНАЙШОВ РОБОТУ В ЧЕХІЇ

У зв'язку з постійними обстрілами більшості території України російськими військами, українські біженці продовжують прибувати до Чехії, а відповідно кількість працюючих українців в країні росте щомісяця.

Про ситуацію на чеському ринку праці та можливості для українських трудових мігрантів в Чехії розповіли експерти міграційної платформи

EWL. Офіційно в Чехії працевлаштовано майже 100 тисяч біженців з України, а це практично кожен п'ятий власник візи тимчасового захисту. Серед найбільш популярних професій та актуальних вакансій зараз – працівник з виробництва запчастин для автомобілів та працівники з комплектації продукції на склади та в сфері логістики. ■

Пороги

ЧЕСЬКІ МЕДИКИ ДОПОМОЖУТЬ УКРАЇНСЬКИМ КОЛЕГАМ ОБЛАДНАННЯМ

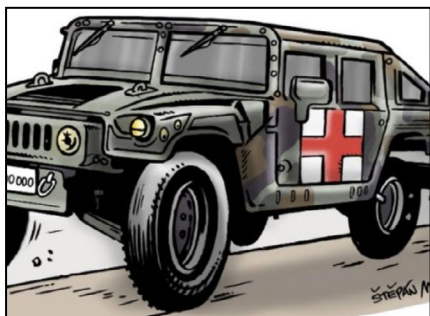
Посольство України в Чехії у співпраці з командою чеських лікарів з Праги-7 розпочало збір коштів на закупівлю обладнання для дитячих лікарень України. Першу закупівлю надішлють медичному центру дитячої кардіології та кардіохірургії – обладнання для Охматдиту. Далі закупівлі робитимуть відповідно до списку потреб, наданого МОЗ України, повідомляє Посольство України в Чехії.

Як відомо, «Охматдит» – найбільша дитяча лікарня в Україні. З 1894 року заклад постійно рятує життя. У мирний час в Охматдиті проводять понад 10 тис. операцій на рік. Загалом лікарня розрахована на 720 ліжок і щорічно лікує понад 20 тисяч осіб. Наразі важкохворі діти сидять у підвалах, жінки народжують у притулках, а лікарі працюють цілодобово. ■

Пороги

МІЛЬЙОН НА ШВИДКУ ВІД ЧЕСЬКОЇ МЕДСЕСТРИ

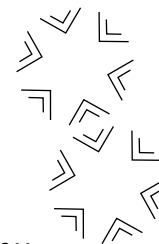

Чеська ініціатива “Подарунок для путіна” повідомила про масштабний внесок однієї людини – мільйон на карету швидкої допомоги для ЗСУ. Про це інформує ProUkraine – інформаційний ресурс про українців та для українців, які приїхали в Чехію через війну росії проти України.

Замість однієї медичної машини для українських військових, яку чехи хоті-

ли зібрати гуртом, відтепер з'явилася можливість купити цілих шість. Загалом вдалося зібрати 6,5 млн чеських крон (майже 250 тисяч доларів). З цієї суми мільйон крон надіслала одна медсестра. Швидкі для ЗСУ доставить Team4Ukraine – волонтери, які часто доставляють в різні куточки України благодійну допомогу. Саме вони першими повідомили у Twitter, що донора найбільшого внеску звати Яна Рейлова.

ПОЕЗІЯ ВІЙНИ

Написано між миколаївськими сиренами повітряної тривоги. Коли пенсіонери стоять у величезних чергах за хлібом та гуманітарною консервою.

АВТОР ТЕКСТУ: ЯН ЧАРНЕЦЬКИЙ

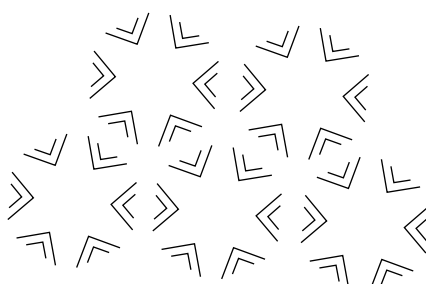

ОСІННЄ

Крокую проспектом Центральним
Під звуки сирени тривоги,
Де сонце жовтнєве, прощальне,
Кидає промінчик під ноги.
Він зменшився, мій Миколаїв,
Вмирає обстріляне місто.
Бабуся сльозу витирає –
Вважала братами рашистів.
Онук, доброволець, загинув,
Не стало його під Херсоном.
Останнім родину покинув,
У двері тепер не подзвоне,
Не скаже: «Бабунь, відчиняйте,
Продукти приніс, хочу чаю,
Потроху без мене звикайте,
Бо завтра на фронт від'їжджаю».
Сусідку, як міг, заспокоїв,
Хоч важко, та мусимо жити.
Згадали онука-героя,
Вони захищають нас, діти...
Красуні покинули сіті,
Не чуто дитячого сміху.
Будинки й родини – розбиті,
Лиш смерть росіян несе втіху.
Корейці, мадяри, іранці –
Кремлівської гниди васали,
Історії підлі заср@нці,
Ви ж вирок собі підписали.

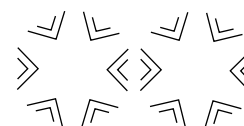
ВЕРТАЙТЕ ДОМІВ

Скоро птахи полетять додому
З теплих країв, долаючи втому.
Дівчатка, швидше вертайте домів,
Без вас Миколаїв осиротів.
На вулицях – королівство старих,
У них в минулому радість та сміх.
Місто з культом жіночої краси
Стало символом черг і ковбаси,
Гуманітарки, брудної води,
Забитих вікон, сирен та біди.
Красуні, без вашого вороття
Не відродити у місті життя.
Жінкам чудовим я кладу до ніг
Троянди білі, наче оберіг.
Чи буду в radoсах, чи в горі я,
Навік моя це Чорноморія.
Ніколи тут не буде вже «раша»,
Бо це – Україна, й вона наша.

ПРО НАС

Хочу бути твоїм дідусем,
Що веде онуку до школи.
З ним можна говорити про все:
Таємниці, жарти, приколи.
Я можу бути тобі й татом,
Котрий обожає малечу
І робить для неї багато,
Щодня, від ранку до вечора.
Буду також і старшим братом,
Дуже міцною опорою,
В житті надійним бодігардом,
Наче, на щастя підковою.
Радісно буду твоїм другом,
Чи найближчою подругою,
Виораний кохання плугом
Як половинкою другою.
Стану твоїм і чоловіком,
Аби виховувати дітей.
Можу бути коханцем диким,
Бізнес-партнером з морем ідей.
Буду всім, та маю прохання,
Котре застигає у вушці.
Не кидай мене до світання,
Смерть прийде на спільну подушку.

НА ЛІНІЇ ВОГНЮ

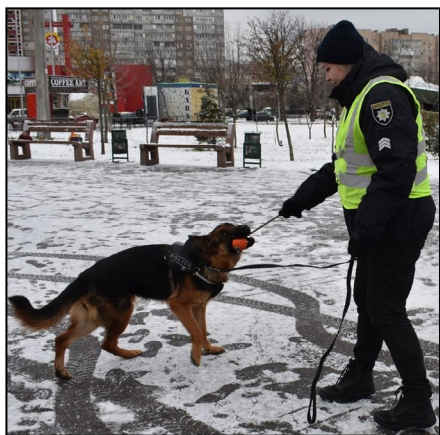
Армія чотирилапих виборює перемогу

Собаки відіграють важливу роль у долі людини, а особливо з того часу, як почалася війна з московією. Українські кінологи та солдати тренують чотирилапих знаходити вибухівку, рятувати життя під завалами будинків, брати участь у спецопераціях. Собаки не тільки допомагають військовослужбовцям виконувати важливі завдання, а ще й завдяки своїм винятковим здібностям приносять розраду у важкі повсякденні будні.

Підготувала: **ЕЛЬВІРА БОЖАНІ**

КАСАНДРА

У службових собак різні спеціальності — хтось шукає слід, хтось — зброю та вибухові пристрої, інші — наркотики. Це бойові товариші та напарники, яким можна довірити своє життя.

Східноєвропейська вівчарка Кассандра натренована на пошук зброї. Вона пройшла підготовку у Центральному кінологічному навчально-племінному центрі МВС України, що в місті Ірпінь Київської області. Вже чотири місяці собака служить в тандемі з кінологинею Катериною у підрозділі поліції столиці. Поліцейська каже, що як і всі східноєвропейські вівчарки Кассандра дуже розумна, вірна і смілива собака й досить терпляча. А ще відмінно уживається з людьми та любить дітей.

«Східноєвропейські вівчарки — це універсальна порода собак, в якій відданість і бажання догодити власнику переважає над агресією до сторонніх, — зауважує Катерина. На собаку цієї породи можна покластися в екстреній ситуації. Вона безстрашно зустріне зловмисників, захистить житло від вторгнення

незваних гостей, знайде загублену річ чи вибухівку».

Кінологиня каже, що дресувати східноєвропейську вівчарку досить просто, адже собаки цієї породи просто обожають вчитися.

«Кася під час занять буквально заглядає в очі, намагаючись зрозуміти, що від неї вимагають. Добре засвоює команди, що вимагають миттєвої реакції й команди на витримку. Працює Кассандра не за нагороди. Головний стимул для неї — можливість погратися улюбленою іграшкою — м'ячиком. Вона його отримує, коли виконає роботу і поставлене завдання — знайде вибухівку чи зброю. А далі — знов до роботи».

Кассандра — спеціаліст зі зброї та вибухівки — це її профіль. Вона й автівки перевіряє, і виїжджає на місця, де знаходять підозрілі предме-

ти. Собака-сапер допомагає й значно прискорює процес розмінування, тим самим рятуючи життя людей.

РЕКС

Героїчний пес Рекс закрив від обстрілу двох військових на Донбасі. У результаті отримав серйозні поранення – були пошкоджені шия, грудна клітина та роздроблена верхня частина лапи. Лікарі довго боролися за життя Рекса і таки перемогли! Пес вижив.

«Вірний товариш, який ніколи не підводив у складних ситуаціях і тут проявив себе дуже віддано та сміливо. Рекс не зміг захистити від поранень свого господаря та все ж мужньо кинувся захищати інших військових. Дуже мужній собака!»

ДЖЕК

У 123-й бригаді територіальної оборони ЗСУ служить чотирилапий «боєць» – пес, на ім'я Джек. Собаку знайшли на початку березня, коли росіяни обстрілювали аеродром Кульбакіне у Миколаєві. Пес був голодний і брудний, тому охоче заскочив до машини військових. Чотирилапого назвали Джеком – на це ім'я він відразу відгукнувся. Перший час собака хворів й адаптувався, але вже дуже скоро став улюбленцем військових й сподобався командирі роти.

«Джек класний. Він засвоїв «ази» військової служби й може поділитися великим життєвим досвідом будь з ким», – кажуть військові.

Згодом шефство над Джеком взяв військовослужбовець з позивним Гриф.

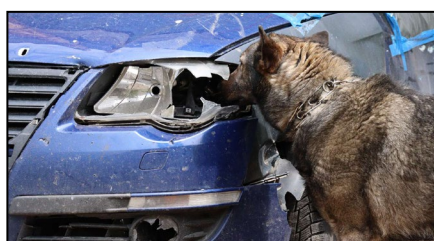
«Все починалося з того, що ми разом із Джеком ходили в наряди, навіть несли службу на бойовому чергуванні та в патрулі. Він дуже вдячний і розумний пес, я його балував. На третій день знайомства Джек вже застрибнув на моє ліжко, я з ним ділився обідом. Тепер ми справжні друзі, після війни обов'язково заберу його додому, вже зараз готую морально маму», – каже військовий.

За словами бійця, зараз багато тварин допомагають військовим і наближають перемогу. Чимало тварин втратили дім, тому про них потрібно дбати, додає Гриф.

ВЕСТА

А от у українських розвідників є своя хвостата бойова одиниця – сапер Веста. Собака рятувала чимало людських життів. Вівчарка спеціалізується на пошуках ворожих мінно-вибухових пристроїв.

«На рахунку Вести чимала кількість виявлених смертоносних «сюрпризів» рашистів. Ми пишаємося нею. Страшно уявити, що могло статися, якби ці вибухові пристрої не знайшли. Наша Веста рятує людей від небезпеки й дуже мужньо несе варту!»

ЦУЦЕНЯТА

Наші захисники не тільки сміливі та професійні воїни, але й мають надзвичайно чуйне та добре серце. Крім службових чотирилапих у наших ЗСУ є й собаки-побратими з якими військові проводять увесь час в окопах, тримають варту та просто відпочивають.

Так, військові Національної гвардії врятували у Запорізькій області двох цуценят. Історія трапилася в одному з селищ, яке постійно потерпає від обстрілів окупантів. Спочатку на позиції гвардійців прибилася знесилена собака – військові допомогли їй, нагодували та прихистили.

«До зустрічі з українськими бійцями вона була ляклива та дуже зголодніла. Але наші хлопці повернули їй віру в людей, згодом собака перестала боятися й у хвостаті знову з'явилася віра в людей», – кажуть у Нацгвардії.

За деякий час з'ясувалося, що у собаки є цуценята, яких вона також привела до військових. Військові вважають – це вияв довіри.

«Потіха неймовірна! Та ще помічники які! Один допомагає окопирити, а інший охороняє територію. Для них ми облаштували нове житло, тепер вони мають справжній затишний дім, який, ймовірно, втратили в селищі», – каже один із бійців.

Тепер чотирилапі ходять слідом за своїми рятівниками. Для бійців вони – анти стрес, а також додаткові очі та вуха. ■

АПТЕЧКИ ДЛЯ ПОРЯТУНКУ ЧОТИРИЛАПИХ ЗАХИСНИКІВ

Понад пів тисячі собак нині несе службу в Силах оборони України та в різних державних відомствах задля нашої безпеки. Вони виконують широкий спектр завдань у тилу й на передовій: допомагають у пошуку постраждалих під завалами, беруть участь у розмінуванні, патрулюють вулиці, охороняють об'єкти, допомагають евакуювати людей з гарячих точок. Виконуючи ці завдання собаки часто ріжуть лапи й тіло, отримують опіки або ж отримують поранення від вибухів чи куль.

Підготувала: ЕЛЬВІРА БОЖАНІ

Благодійна організація «Хвостата банда» започаткувала ініціативу з забезпечення службових собак засобами для першої медичної допомоги.

«Наша команда запускає новий неймовірний проєкт для наших хвостатих героїв-захисників. Ми розробили ветеринарну аптечку для тварин на фронті, в якій буде все необхідне для надання першої медичної допомоги. Більш того, великим плюсом є те, що в критичній ситуації вміст цієї аптечки може використовуватися і для людини», - пояснюють ініціатори проєкту.

Так, зокрема від порізів хвостатих рятуватимуть спеціальні цупкі бахіли для чотирилапих. А ще в аптечці є різні препарати з кровоспинними мазями, бинтами, джгутами, краплями в очі. Загалом 24 найменування препаратів: пластирі, пінцет, медичні рукавички, шприці інсулінові, ножиці з тупим кінчиком, інструмент для видалення кліщів, скотч, бинти стерильні, тампони, перекис водню 3%, кровоспинний порошок, антибіотична мазь, спирт, стерильні серветки, засіб для дезінфекції рук, засіб для промивання очей катетер, термометр, вушні та очні краплі, засіб для інтоксикації та інше.

«Тут є ножиці, для того, щоб швидко вистригти шерсть тваринки навколо рани. Пінцет, мазь з анти-

біотиком, антисептики, оксид, різні шприци, катетер, скотч звичайний, обов'язково просили термометр, крапельки для очей, для вух, пластирі, штуки, щоб знімати кліщі, також є джгут, щоб можна було зупинити кровотечу», - розповідають волонтери про вміст аптечки.

Набір препаратів та медичних/ветеринарних товарів не випадковий – команда благодійного фонду перед запуском проєкту консультувалася з військовими, кінологами та ветеринарами. Для кожного випадку, починаючи з застуди, закінчуючи тяжкими пораненнями, моделювали ситуації

та підбирали найефективніші препарати і засоби для першої медичної допомоги або навіть лікування. Аптечки можна прикріпити як до самих собак, так і до бійця.

Зараз понад 500 собак несуть службу у Збройних силах України. Волонтери кажуть, що спочатку пошиють та укомплектують 400 ветеринарних аптечок для службових собак. Їх будуть спеціально виготовляти і комплектувати в Україні, оскільки готових на ринку немає.

Зоозахисники сподіваються, що разом з небайдужими людьми цей проєкт допоможе врятувати життя не одному десятку собак-героїв. ■

УКРАЇНКА, ЯКА ЛІКУЄ ХВОРИХ В ЧЕХІЇ

ІСТОРІЯ ЄЛИЗАВЕТИ БОРИСЮК З ДНІПРА

Єлизаветі Борисюк - 44 роки, в березні вона рятувала від російських ракет сина та рудого kota з рідного Дніпра, а зараз лікує хворих в Літомишлі.

Підготувала: **ОКСАНА СЛОВА**

Єлизавета розповідає, що з дитинства мріяла бути лікаркою, закінчила Дніпропетровську Медичну Академію та працювала онкологом в Київському Інституті раку, та педіатром та дитячим гематологом в Обласній дитячій клінічній лікарні, помагала маленьким українцям із складними діагнозами.

24-го лютого о 5-й годині ранку Росія розпочала масоване бомбардування мирних міст України, почалась нова активна фаза війни Росії проти України. В перші числа березня стало зрозуміло, що лишатись в Україні небезпечно, тож родина прийняла непросте рішення - покинути власний дім та таке стає й щасливе життя, вирушити у невідомість.

“Ми їхали і не знали в якій країні зупинимось. Зі мною зв'язалась подруга, яка на той час проживала в Чехії. Вона і запросила до себе, - згадує Єлизавета. - Моя подруга працювала в лікарні м. Жамберка, де звернулася до адміністрації лікарні про допомогу нам”.

За словами Єлизавети, адміністрація лікарні щиро відгукнулася, та разом з мерією міста допомогли утікачам від війни знайти речі першої необхідності, оформити відповідні папери, записали сина до школи та надали можливість Єлизаветі працювати в лікарні, прибиральницею.

“Мій син довго не знав, що працюю прибиральницею, знав тільки, що я ходжу на роботу в лікарню, бо від дуже пишався в Україні, коли казав: моя мама - докторка. Праця була фізично важка, але голова була вільною, тому кожную хвилинку використовувала для вивчення мови, - розповідає Єлизавета. - Я потроху почала вивчати чеську мову, самостійно і в інтернеті, слухала новини чеською мовою, аудіоказки. Тепер смішно, як не могла сказати “ано” замість “так”. Легше стало, коли почала вивчати чеську мову онлайн на курсах, які організувала харіта в Усті на Орліце. Також дуже допомогла пані Лангрова - психологиня,

яка за власним бажанням займалась зі мною чеською, допомогла з адаптацією сина - тепер я розумію, що її психологічна підтримка, її добре ставлення і розуміння нам дуже допомогли. Ще в Жамберку ми отримали підтримку в родинному центрі, де нам допомагали психологічно, речами, зібрали українських жінок і ми змогли спілкуватись, підтримувати одна одну, говорити з тими, хто розуміє тебе, і тими з ким можна не говорити, а лише мовчати. Коли б не було тієї підтримки, ми би не впорались, не змогли би рухатись далі”.

Єлизавета намагалась адаптуватися та не полишала мрії повернутись до справи свого життя - лікувати людей. І от, в один з квітневих днів, вона отримала звістку телефоном.

“В якийсь день квітня зателефонував мій друг і сказав, що в лікарні м. Літомишль потребують лікарів. На той час вже був відомий механізм оформлення документів для початку праці лікарем в Чеській Республіці ще без зданих апробаційних іспитів. Тому, коли я приїхала на співбесіду, юридично почати працювати лікарем було можливо, в мене повірили і почали довгий процес

оформлення паперів, довідок. Я продовжила працювати прибиральницею, вивчати чеську мову, додавати нові довідки і чекати. То тяжко, коли ти мав один соціальний статус в рідній країні, мав житло, якийсь дохід, а тут все починає з нуля”, - згадує Єлизавета.

Вже в липні українка отримала дозвіл від Міністерства на працю лікарем. В серпні маленька родина знов переїхала - цього разу до Літомишля, кімнату в гуртожитку надала лікарня, сина оформили до школи. А вже 2-го серпня пані Єлизавета вперше за всі ці місяці вдягла білу медичну форму та прийшла до лікарні працювати лікарем.

“Я знову займалась улюбленою справою, це було відчуття ностальгії, болі і радості, як же я сумувала! Але швидко зрозуміла - мого рівня знання чеської мови недостатньо, я пішла на інші онлайн курси чеської мови”.

Цього разу пані Єлизавета обрала спеціальні курси для медичних працівників від ІПВЗ, а також самостійно вивчала медичнську чеську та готувалась до іспитів.

Повертатись до улюбленої справи в іншій країні виявилось дуже непросто.

“Я практично заново вивчаю медицину: інші протоколи, інші погляди і підходи, все схоже, але трохи відрізняється, тим паче що я була все життя дитячої лікаркою, а тепер - мої пацієнти дорослі. Але праця лікаря - це навчання все життя, тому я звикла вчитись кожного дня, вивчаю медицину тільки чеською мовою, це також додає складнощів, - розповідає Єлизавета. - Найскладніше - це мова, якщо на початку я раділа, що розумію і можу щось відповісти, то тепер я намагаюсь швидко говорити, швидко відповідати і писати. Це зовсім інший рівень, мені потрібно за кілька місяців пройти шлях, який інші лікарі проходили роками, і довести все до автоматизму, коли не витрачаєш час на розуміння, а на аналіз ситуації і пошук вирішення проблеми”. ■

ГАЛИНА ВАСИЛЕНКО: «ТІЛЬКИ В УКРАЇНІ Я ДИХАЮ НА ПОВНІ ГРУДИ, БО ЦЕ МОЯ ЗЕМЛЯ»

Вперше про Галину Василенко з Праги я довідався з її постів у Фейсбуці та розлогіх статті про неї в київській газеті «День» за тиждень до 24 лютого. Від початку російсько-української війни в 2014 році (як відомо, ми наразі маємо її гарячу фазу) ім'я цієї гарної, усміхненої та енергійної жінки асоціювалося, якщо так можна сказати, з двома маркерами. Перший – це спільнота «Празькі сіткопряди», ініціатором якого власне була саме вона. Другий – це «Празька криївка», яка стала дахом (у прямому і переносному сенсі) як для невтомних жінок-павучків, так і для всіх небайдужих українців та українок, які до них приєдналися. Тому саме про це, а також про неї саму та її оточення ми поговорили з Галиною Василенко у стилізованій під військово-оборонну й господарську споруду Української повстанської армії криївці, розташованій під землею неподалік центру празької столиці.

СПІЛКУВАВСЯ: **Анатолій КРАТ**, м. Прага

Пані Галино, наше інтерв'ю хочу почати з доволі банальних, але необхідних запитань, які дозволяють хоча б трохи довідатися про вас. Хто ви, звідки, а головне коли, чому і як опинилися в Празі і ким тут працюєте?

Родом я з Дрогобиччини, в Празі вже доволі довго. Як і всі українці, що приїхали сюди заробітчанами, займалася чим завгодно. А тому ніколи не могла собі дозволити витратити більше часу на пошуки гарної роботи і легко переключалася з прибиральниці на проєкт-менеджера, а з проєкт-менеджера на продавця. Зараз працюю в логістиці, до кінця навіть не знаю, як правильно називається моя професія (сміється), це робота з програмами SAP та Marcareon. Втім, мені подобається ця робота, позаяк світ цифр для мене набагато простіший і зрозуміліший, ніж світ букв і слів.

Я маю двох чудових дітей, яких я незмірно люблю і пишаюся ними. Мій син одружився, тож тепер у мене вже троє дітей, бо його дружина стала мені дочкою. Маю й двох братів, один з яких проживає з родиною в Празі. Я називаю його жартома «мій особистий майже Порошенко», бо під час кожних гуманітарних зборів він завжди питає: скільки мені ще там бракує і додає те, чого бракує, від себе. У мене гарна родина і найкращі

на світі батьки, що змалечку навчили мене любити Україну. З дитинства ми знали, хто такі москалі, чому вони наші вороги, кого «совети» в нашому роду закатували і чому в школі треба носити піонерський галстук, а на вулиці вітатися: «Слава Ісусу Христу».

Більшість українців у Чехії і навіть в Україні знають вас як

ініціаторку відомої спільноти «Празькі сіткопряди». Як це взагалі могло прийти в голову людині, яка ніколи цього раніше не робила? Що стало поштовхом?

Здається, після Дня Незалежності України 2014 року Тарас Костюк, голова Української профспілки в Чеській Республіці, запропонував зробити якусь спільну українську подію. Напевно, ми всі перезнайомилися у наших майданівців, які перебували тут на лікуванні, і станом на серпень 2014 ми всі активно допомагали українській армії. Тому вже були готові до спільних проєктів. Це була така цікава розмова, що я і через роки пам'ятаю її майже дослівно.

- Давай щось зробимо разом.

- Я давно мріяла зробити Андріївські вечорниці, але не як виставу, а справжні.

- То давай зробимо. А що будуть там робити дівчата? Може б плели шкарпетки військовим?

- Ні, давай маскувальні сітки.

Бо шкарпетки я плести не вмію.

- А сітки вмієш?

- Шкарпетки не вмію і не хочу вміти, а сітки не вмію, але дуже хочу навчитися.

І так ми розпочали підготовку.

Зв'язалися з Олесею Корягіною – ініціаторкою та координатором міжнародної спільноти українців «Маскувальні сітки руками волонтерів». Вона

пообіцяла допомогти з матеріалом, Тарас зробив раму для плетіння, зустрівся і забрав все потрібне в Олесі у Києві і 13 грудня ми оголосили про проведення цікавих вечорниць на вулиці Аргентинській в Празі. Прийшло багато людей, навіть репортери з редакції «Радіо Свобода». А тим часом в офісі Української профспілки в ЧР Оlesia проводила мені майстер-клас по скайпу: «Прив'язуєш стрічечку і отак плетеш (показує), а ось таке робити не можна (знову показує)». Якщо чесно, то я боялася, що нічого з цього не вийде, але діватися нікуди, коли в сусідній кімнаті чекає багато людей. Я підійшла до рамки, прив'язала стрічку і почала переплітати стрічку поміж віконечками сітки, і з подивом побачила, що виходить так, як в Олесі.

Як празькі українці дізналися про існування такої ініціативи і хто до вас згодом приєднався? Як часто ви збираєтесь, скільки вас і хто ці люди? Як саме відбуваються ваші зустрічі: ви приходите, сідаєте і мовчки плетете сітки? І де ви берете вихідний матеріал для плетіння?

Ми почали збиратися щосуботи і щонеділі на вулиці Аргентинській. Звісно, допоміг репортаж «Радіо Свободи», окрім того ми почали активно поширювати інформацію в соцмережах. І до нас потягнулися люди. Це було так цікаво, бо у нас були люди геть з усіх регіонів України, навіть з окупованого на той час Криму. Ми розмовляли про звичаї, події в Україні та світі, співали пісень, дівчата підписували стрічки на сітку, діти малювали.

Основу сітки ми закупляли в Харкові, а простирадла нам доставляли з готелів або ми приносили з дому, адже кожен може знайти в себе старе простирадло чи обрус. Навесні докупили у Львові фарби для тканини і почали фарбувати білі простирадла в колір хакі. Якось Оlesia Корягіна зателефонувала і сказала:

- Я додаю вас до карти «Маскувальна сітка руками волонтерів». А як власне називається ваша група?

- О Господи, то ще й назву треба придумати? Гарзд, я подумаю і напишу.

Тарас Костюк на той час був в Україні та ще й без телефонного зв'язку, опитувати всіх занадто довго, а відповідь була потрібна зараз. Тож я взяла на себе цю відповідальність і назвала групу «Празькі сіткопряди», а нашим гаслом став такий слоган: «Армія захищає нас, а ми захищаємо армію».

Яким чином ви відправляєте маскувальні сітки на фронт? Хто цим займається і звідки на все це берете гроші? Чи маєте ви зворотний зв'язок з тими воїнами Збройних сил України, до яких потрапили ваші сітки?

Доставкою сіток займався Тарас Костюк, на мені була організація плетунів-сіткопрядів (сміється). Інколи ми знаємо воїнів, а інколи лише назву бригади. Важливо, що кожного разу наша робота не була марною. Кожна сіточка, сплетена в Празі, захищає життя воїна в Україні. Гроші на сітки,

на фарби і на решту необхідних матеріалів до 24 лютого цього року були виключно коштом сіткопрядів. Ми збирали гроші в нашому гурті. Після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну вже неможливо відділити кошти донаторів від наших коштів, адже ми також донатимо.

Як давно у «сіткопрядів» з'явилося приміщення, відоме у чеській столиці під назвою «Празька криївка»? Хто за цим стоїть і яким чином ви туди потрапили? Чесно кажучи, якби ви мене не зустріли на трамвайній зупинці, а би навряд чи знайшов це укриття, стилізоване під криївку Української Повстанської Армії.

2018 року я повернулася в Україну, мій син важко занедужав, у нього виявили остеосаркому, і майже півтора року ми перебували на лікуванні в Західноукраїнському дитячому центрі, у надійних руках найкращих лікарів. Я вже й не думала повертатися в Прагу, але вибори закінчилися перемогою Володимира Зеленського. Для мене це означало початок війни, оскільки я була переконана, що такий президент для Путіна занадто слабкий, і він обов'язково скористається такою нагодою. Тому я вирішила повернутися в Прагу, щоб мати куди на всяк випадок забрати дітей.

В перший же день після повернення я написала на Фейсбуці, що я в Празі, і до мене відразу ж звернувся відомий харківський волонтер Артем Фисун з проханням допомогти з організацією концерту воїнів в Домі національних меншин, а також організувати зустріч воїнів у Празькій криївці. Звісно ж, я погодилася, і відразу зв'язалася з родиною Прокоп'юків, Ростиславом і Марією, щоб заручитися їхньою підтримкою. Так я прийшла в Криївку. Мене зустріли її гостинний господар Павло Затулін і його товариш, воїн Правого Сектору Сашко Укроп.

Що є спільного і відмінного у «Празької криївки» з відомою Львівською?

Львівська криївка призначена для відпочинку, натомість Празька – для роботи на благо України. Львівська криївка – це власне ресторан, а Празька – це волонтерський центр. Хоча, наскільки мені відомо, Павло Затулін планує в майбутньому після Перемоги з часом зробити це місце також місцем відпочинку. А чому б ні? Після нашої Перемоги можна!

Останнім часом у «Празькій криївці» відбуваються досить цікаві

і навіть нестандартні культурні події. Хто був їх організатором, як часто вони відбуваються, заплановано чи спонтанно? І хто до кого приходиться першим з такою ініціативою: гора до Магомета чи Магомет до гори?

Власне я бачу цікаві події там з першого дня мого знайомства з Празькою криївкою. Тоді, в серпні 2019, до Праги з концертом приїхали Ігор Шолтис, воїн ОУН з позивним Шульц, співачка й волонтерка Зоряна Коновалець (хто її не знає – послухайте неперевершене виконання нею пісні «Зродились ми великої години»), та Любов Чернецька, також співачка та волонтерка. Разом з ними приїхали чоловік Зоряни, воїн Азову Денис Когут, воїни Іван Татауров, Валентин «Бандера» та Василь «Малий» з Правого Сектору, волонтери Артем Фисун з дружиною Наталею. На концерт завітали чеський волонтер Микола Шуля разом з мамою Пісків, легендарною Степанівною.

Ось тоді, в такому гарному колі неймовірних людей і виникла ідея відновлення плетіння маскувальних сіток у Празі, а відтак празькі сіткопряди оселилися в Празькій криївці. Першу сітку з нами плела уже покійна Іра Шевчишин. А ще у нас в гостях були такі цікаві люди, як Софія Федина – непересічна особистість. Гарна, розумна і справжня патріотка своєї країни. До речі саме у Софії я попросила вже після 24 лютого надіслати майстерклас з виготовлення кікімор, і саме дякуючи її відео сіткопрядки стали ще й кікіморками (сміється).

Побувала у нас і Вікторія Мірошніченко, воїн і волонтер, наша люба Руденька. Люблю і щиро захоплююся її силою волі, її відданістю Україні і спільній справі. Це криця і, здається, сильнішої особистості я ще не зустрічала. В нашій Криївці виступала Христина Панасюк – душа україн-

ських воїнів, душа української пісні – гарна, мила, добра, чуйна, і водночас відважна і незламна. З першого слова Христина стає рідною. Стільки історій війни я ще не чула до зустрічі з нею.

Через «сіткопрядів» і «криївку» пройшло чимало цікавих людей, серед них і багато військових, декого з них вже, напевно, немає в живих... Як ви пропускаєте долі цих людей через своє серце і чи не болять воно у вас ночами? Могли б ви про деяких з них тут згадати і хоча б коротко розповісти про тих, кого ви запам'ятали найбільше.

Так, знаєте, я напевно не усвідомлювала до 24 лютого, скільки воїнів про нас знає. В нашій Криївці сформувався дуже гарний гурт сіткопрядів, напевно незвичний для України, бо основну її частину складали... чоловіки. З постійних, з тих, що кожну святку невідільно проводили в Криївці, нас було всього троє дівчат – я, Оксана та Галя. Першим з воїнів до нас прийшов Степан з Правого Сектору, потім прийшов Віталій з морської піхоти, потім три артилеристи Василь, Ігор та Віталій, час від часу приходив Тарас, луганський Кіборг. І коли хтось дякував за те, що ми кожну неділю витрачаємо не на себе, я дякувала Богу, що кожну неділю проводжу з такими справжніми Людьми з великої літери.

Я раніше якось і не думала, що для багатьох воїнів, незнайомих мені до 24 лютого, Празька криївка стане місцем зустрічі в перші дні російсько-української війни. Хоча ми це планували: і тоді, коли з Павлом все це організовували, і коли зустрічалися гуртом щонеділі плести маскувальні сітки. Бо ми розуміли, що кількість сіток, спланих у неділю, була незначною для України, але за допомогою тих сіток ми формували спільноту людей, що з початком повномасштабного російського вторгнення відразу ж запрацювала. Ми створювали таким

чином відоме для українців місце, щоб вони знали, куди можна прийти і допомогти Україні.

Я й не здатна наразі пригадати все те, що відбувалося в ці дні. Тоді поряд стала Таня, а згодом Шарка, і я не уявляю, як би все склалося без них. Десь три тижні ми днювали й ночували в Криївці. Люди приносили речі для військових, воїни забирали те, що їм потрібно. Якесь какофонія звуків, образів і спогадів: «Ми стояли під Попасною», «А ми під Дебальцевим», «Я під Іловайськом в полон потрапив», «Я оце беру, а де взяти каску, хто знає?», «Ми їдемо за коліматорами», «О, берци, якраз мій розмір!». Весь час ми когось зустрічали і когось проводжали на війну. Обіймалися і просили повернутися живими. І все це повторювалось знову і знову. А десь через місяць в Криївку до нас прийшла ще одна Оксана. Прийшла надійно, з двома дочками Олею та Надею та чоловіком Марком, і сказала щось на кшталт: «Ми живемо поряд і допоможемо. А вам треба хоча б поспати». 26 лютого наші хлопці двома автівками, повними гуманітарної допомоги, мчали в напрямку Києва. А ми, дівчата, залишилися продовжувати почате. Ми постійно на зв'язку і, дякувати Богу, більшість наших живі. З причетних до Празької Криївки до небесного війська відійшов Сашко Укроп, вічна йому пам'ять. І нестало однієї нашої волонтерки Валентини Хміль. Чи пропускаємо ми долі цих людей через серце? А хіба можна інакше? От розумієш, що вони на війні, що вони не можуть бути весь час на зв'язку, але коли хтось не відзивається навіть кілька годин, то й сон не йде і звідкись приходять спогади. Я не знаю, як це працює. Та кожен, з ким я зустрілася «дякуючи» цій клятій війні, часто набагато рідніші від тих, кого знаєш все життя.

Як відомо, до Чеської Республіки

не з власної волі прибуло майже 400 тисяч українських біженців. Не всі вони, звісно, затрималися тут: дехто поїхав до інших європейських країн, а дехто вже встиг повернутися додому. Чому, на вашу думку, люди повертаються, незважаючи на небезпеку, адже війна ще триває і невідомо, коли закінчиться?

Я не знаю чому, ви про це запитайте у них. Можливо тому, що вони себе почувають потрібнішими в Україні, ніж тут.

Чи не поповнилися ряди «сіт-копрядів» п'ятою хвилею воєнної еміграції? Чи знайшли шлях до «криївки» цьогорічні вимушені переселенці?

Так, до нас прийшло дуже багато дівчат, які були змушені покинути свою домівку. І кожна з них неймовірна, здається, що у кожної моєї дівчинки на серці викарбувані слова з гімну ОУН-УПА: «Бо плач не дав свободи ще нікому, а хто борець – той здобуває світ». У нас знову ціла Україна, і наша маленька Україна в Кривці україномовна. Незважаючи на те, якою мовою вони розмовляли до російсько-української війни, бо кожен усвідомив наскільки велике значення має мова.

Ви ведете в чеській столиці достатньо активну громадську діяльність, причому не тільки серед закордонних українців, але й чеських ініціатив, спрямованих проти путінського режиму і на підтримку України. Поділіться своїми особистими враженнями від такої співпраці.

Більше всього я спілкувалася з Отакаром ван Гемундом та Томашем Пешінським. Отакар стояв у витоків Празького Майдану, а Томаш був його першим очільником. Це надзвичайні люди, наші чеські друзі, і те, що вони робили для України, надзвичайно важливе. Цілих вісім років ці люди формують антипутінську коаліцію. Саме з акції Отакара ван Гемунда та Марека Гілшера зродився рух на підтримку України, коли вони пробралися на пресконференцію чеської влади під виглядом журналістів з написами на тілі «Прем'єре, підтримай Україну». Після цього відчайдушного кроку були неодноразові глузування над Путіним, де він сидить на золотому унітазі, численні акції біля російського посольства, протести проти нічних вовків та концертів «александрівців», і 12-метровий синьо-жовтий прапор на

чеських вежах, і навіть дуже важлива для України акція в Нідерландах перед голосуванням щодо безвізу. Також активно співпрацюємо з Team4ukraine (Командою 4 Україна), що була створена з експертів, які працюють з різних проєктів в Україні з 2014 року. Діяльність цієї команди спрямована на підтримку громадянського суспільства, професіоналізацію неурядового сектору, професіоналізацію поліції та інших сил безпеки та досягнення їх сумісності з ЄС та НАТО. Втім, це тема на окрему статтю.

До війни серед частини українців побувала думка, що діаспора купається за кордоном як вареник у сметані. Тому ці люди, мовляв, не мають право стверджувати, що вони люблять Україну більше, ніж ті, хто не «зрадив» рідну землю і залишається на ній, так би мовити, «і в біді, і в радості». На жаль, сім мільйонів наших співвітчизників були змушені скуштувати черствого окрайця емігрантського життя, яке більшості прийшлося не до смаку. Чи зміниться таким чином ставлення материкових українців до закордонних краян – і через власний досвід, і завдяки потужній гуманітарній допомозі? Я вже не кажу про найбільшого в світі інвестора України – грошові перекази заробітчан.

Гадаю, що така думка і надалі побутує, бо ця думка притаманна тим, хто не робить абсолютно нічого для України і не знає її історії. Мені нецікаво, що думають споживачі благ і заздрисники. А ті, що творять історію України, на мою думку, не ділять українців на материкових та заробітчан, хіба що географічно, і то, щоб зрозуміти, хто в якій сфері може бути Україні корисніший.

Як часто ви буваєте в Україні? Чи у безпеці ваші рідні? І взагалі, коли і як ви відпочиваєте?

Після 24 лютого заплановано була один раз, не заплановано більше. Мої рідні в Україні, вони мені сказали: «У нас є стріха над головою і ми нікуди не поїдемо. Ми не будемо забирати місця тих, хто залишився без домівки». Безпечного місця, мені здається, в Україні немає, та у нас тихо, не стріляють гармати, не тупцюють москальські чоботи і не чути московського говору. Я щиро вдячна славним воїнам України насамперед за те, що моя земля вільна від московського окупанта.

Чи вважаєте ви себе волонтеркою? Чим, на вашу думку, відрізняється волонтерська діяльність української діаспори від волонтерського руху в Україні?

Це складне питання. Інколи такі дивні створіння називають себе волонтерами, що стає соромно користуватися цим словом. Я не знаю, чи я волонтер, я не знаю, чи я роблю мало або багато, та я знаю, що коли б кожен робив стільки, скільки роблю я і кожен з Празької Криївки, то Перемога була б ближчою. Волонтери – це без сумніву надзвичайне явище, що ввійде в підручники новітньої історії України. Саме ця нерозривна спільнота – Воїн-Волонтер – основа неминучого порятунку України. Дуже цікавий і логічний процес відбувається, до речі, саме зараз: ми переходимо на новий церковний календар, за яким 5 грудня, на день Волонтера, припадає свято Миколая. А «зимовий» святий Миколай, як відомо, це чи не перший на світі волонтер, чи не так?

Чи плануєте ви повернутися в Україну? Це буде після нашої беззаперечної перемоги над російськими агресорами і окупантами чи залежатиме від інших, наприклад, сімейних обставин?

Так, я повернуся в Україну. Я наразі не можу сказати, від чого це залежатиме, але точно знаю, що повернуся. Всі роки в Чехії я живу отим, що «еще трошки і я повернуся». Будь-яке заробітчанство є вимушеним, оскільки ти ніби їдеш добровільно і свідомо, але підсвідомо тебе змушують обставини. Я дуже люблю Чехію, я знайшла тут безліч друзів, почуваюся комфортно, ділю з чехами їхні біди і радію їхнім перемогам. Але коли перетинаю кордон з Україною, то насправді починаю дихати на повні груди, бо це моя земля.

Щоб ви хотіли побажати читачам «Порогів», свідомим і вимушеним мігрантам у цей нелегкий для України час?

Миру через Перемогу і усвідомлення того, що «свобода не буває задармо». А ще я дуже хочу, щоб моя країна пам'ятала ціну Перемоги, а також мрію, щоб українці зустрічали свою армію так, як зустрічають її в США. І щоб внукам і правнукам переповідали правду про сусідню державу-терориста. Щоб кожен українець працював над тим, щоб «ніколи знову», а не лише їх несвідомо промовляв. ■

РОСТИСЛАВ ПРОКОПЮК – ХУДОЖНИК: «МІЙ ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЩЕ НЕ ВИЧЕРПАНО»

«Ми потребуємо художника навіть в хвилину найбільшого щастя і найбільшої біди». Цей афоризм засновника сучасної німецької літератури, поета, драматурга і прозаїка Йоганна Вольфганга фон Гете спав мені на думку, коли я ближче познайомився з Ростиславом Прокоп'юком – багатогранною творчою особистістю. Яка лікує душу і тіло людини не тільки як психолог, але й як митець. Який невтомно шукає власний шлях серед міради битих стежок, протоптаних іншими професійними художниками і художниками-аматорами. Який не боїться експериментувати, робить творчий процес синтезованим, поєднуючи в одне ціле фарбу, світлотінь, тон, колір, контраст, колорит, перспективу тощо.

Підготував: АНАТОЛІЙ КРАТ

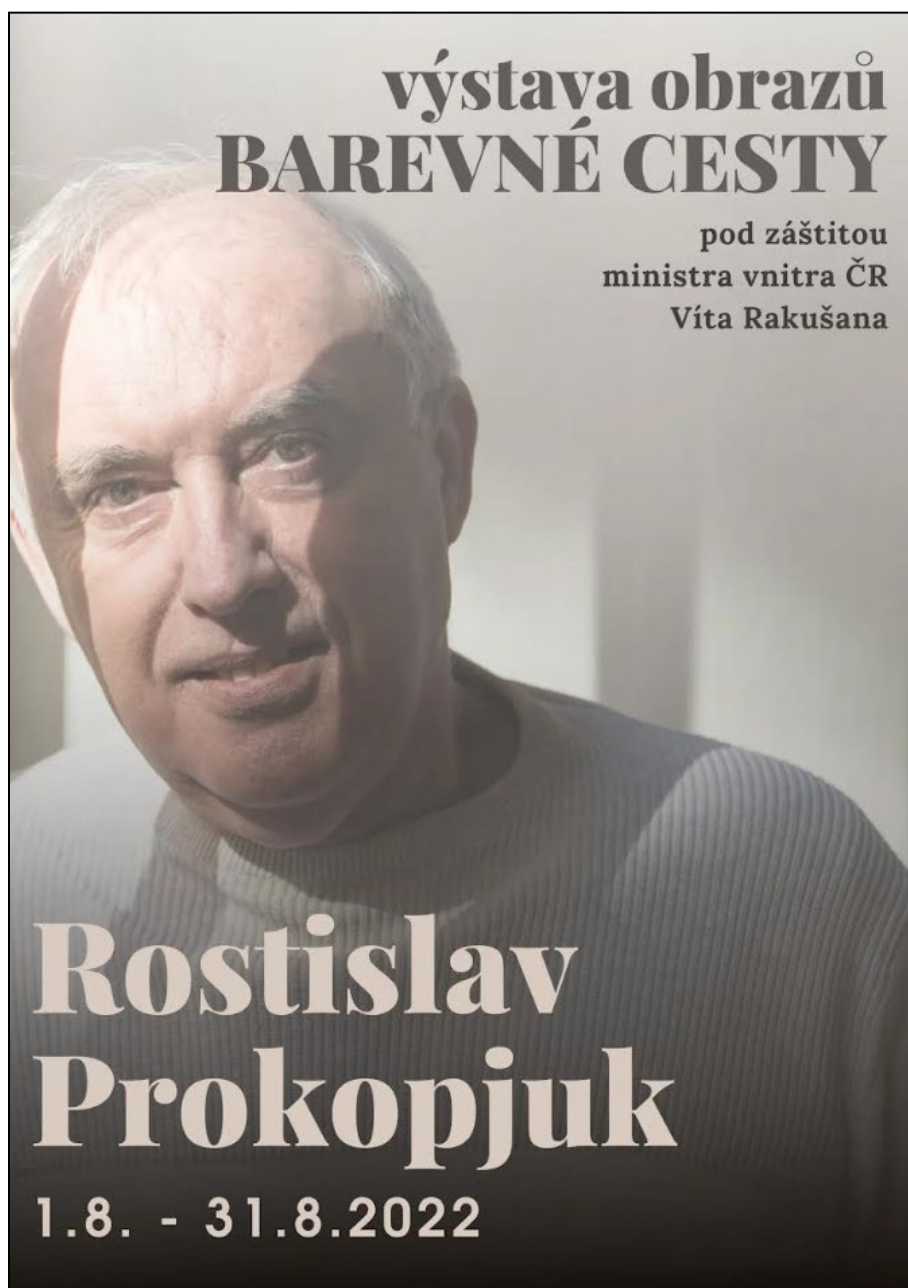
Пане Ростиславе, коли ви вперше усвідомили, що хочете стати художником у прямому сенсі цього слова? І, до речі, як ви гадаєте, чому саме слово «художник» у переносному значенні стало найпоширенішим синонімом до слова «митець»?

Моє життя цікаве тим, що я стаю чимось чи кимось, про що ніколи не мріяв. Просто з'являються в житті речі, які приходять до вас, а ви ловите той момент, коли можете це прийняти чи відкинути. І якщо ви це приймаєте, тоді воно лишається з вами на все життя.

Була зі мною така цікава історія, коли я вступив до університету і студентів набирали на факультативи. Ті, хто вмів читати ноти і мав слух, пішли займатися музикою, а ті, хто не вмів нічого – малюванням. Так почався мій творчий шлях. Пам'ятаю свої перші малюнки. Сиртні сіна в полі. Дуже просто малювалися і гарно роздавалися на подарунки.

Дозволю собі не погодитися з тим, що митець – це переважно художник. На мою думку, митець – це швидше людина, обдарована Богом, трошки інша, ніж інші, в образотворчому мистецтві, музиці, театрі, кіно.

Чи згодні ви з видатним митцем ХХ століття Пабло Пікассо, який заявив свого часу: «Всі діти – художники. Проблема в тому, щоб лишитися художником, коли стаєш дорослим». Пікассо мав правду в тому, щоб ідеально цей дар розпізнати у дитини і розвивати його. Але це не завжди так.

Якщо дар є, то він може проявлятися в будь-якому віці. Головне – віддати цьому час, наполегливість, бажання творити і вчитися новим речам.

Мабуть, як творча людина, ви любите, щоб все було спонтанно, згідно з натхненням, але можливо, як психолог за фахом, ставитися до процесу творення виважено і послідовно, без будь-якого осіяння. Хто в даному випадку переважає: художник чи психолог? А можливо просто йдеться про певний симбіоз, якому британський педагог і митець Андріан Гілл 1938 року дав назву «арттерапія»?

Ви поєднали у своєму питанні дві неpojєднані речі – творчість і спонтанність. Мабуть, в творчості спонтанність стоїть аж на останньому місці. У мене ж на першому. Наприклад, був такий період, коли я всерйоз зацікавився акриловими фарбами. Вони висихають дуже швидко – в цьому їхня перевага перед іншими фарбами. Не встигаєш довго роздумувати. Оце моє! Я дуже спонтанний. Ніколи не знаю наперед, що буде на картині. Починаю лити фарби і тільки тоді бачу, що з цього виходить. Тут важливо не передати куті меду і вчасно зупинитись.

Так, ви маєте рацію: в психології важлива виваженість і послідовність. Тому я навчився виключати в собі психо-

лога під час малювання. У творчому процесі має бути тільки осіяння. Втім, я не можу надавати чомусь одному перевагу. Насамперед я людина з усіма своїми проблемами і радощами. Дотримуюсь принципу, який можна сформулювати таким чином: «Чим більше радості – тим менше проблем».

Тому я намагаюся бути в симбіозі з життям і людьми. Це важливо. Це все разом і створює арттерапію.

Я неодноразово бачив ваші роботи і помітив, що в них є щось спільне. Як би ви окреслили свій творчий напрямок? Кого з українських, чеських чи світових художників ви вважаєте найближчим до себе за технікою, стилем або духом?

Не хочу бути на когось схожим. Хочу завжди і в усьому бути собою. Коли я поставлю поряд кілька своїх картин, то складається думка, нібито кожна картина створена іншим художником. В цьому мій стиль. Я називаю це артрелаксом. Техніка і стиль у кожній картині різні. Це все залежить від настрою того, хто нагорі веде мою руку. А ще від того, що є поряд на столі. Пензлик, шматок картону, ніж, шпатель, чи просто якісь дрібниці, що підпадають під руку. За духом мені близький іспансько-мексиканський художник Сантос Бальморі, європейський стиль якого не був оцінений його сучасниками, але мав вплив на прийдешню генерацію митців. Шкода, що я ніколи не створю нічого подібного.

Першу половину свого життя ви провели в Україні, другу – вже на чеській землі. Яка з цих двох країн вас більше надихає на творчість?

Дивно, ніколи про це не думав. Можливо, не країна надихає на творчість, але життєві моменти, люди, ситуації. Останнім часом мене надихнуло Скоп'є. Щось неперевершене в енергетиці старого і нового. Я закохався в це місто. У мене там вже пройшли дві виставки. Навесні 2023-го готую третю на запрошення чеського посольства в Північній Македонії. Коли йдеться про Україну, то Україна завжди залишається в моїй душі. Ностальгія чи війна на моїй землі – це теж моменти, про які я пишу поетичні рядки чи малюю картину.

Де і коли відбулася ваша перша персональна виставка? Як її сприйняли відвідувачі? Були якісь відгуки з засобах масової інформації? Чи відчули ви себе після цього справжнім художником?

Перша виставка відбулася у Французькому інституті в Празі, звідки мої роботи взяли до фонду сучасного мистецтва Національної галереї в Празі. Мене не буде, але ці роботи там залишаться. Життя прекрасне саме завдяки таким моментам. Мас-медіа про це не писали. Це ж не була світова сенсація. Але це був фурор у моїй душі!

Я пригадую, як у 2018-му ви вирішили піти наперекір усталеній традиції, щоб спробувати не тільки продемонструвати публіці попередні п'ять років художньої творчості, але й продати свої картини. Таким чином народилася так звана «Виставка на сходах» – унікальний проєкт, який мав чималий медіаль-

ний розголос. Що стало поштовхом і яким був результат?

Поштовхом стали унікальні сходи Палацу «Дунай» на Національному проспекті в Празі від німецького архітектора Адольфа Фоера. Вони так і «просили» викласти на них картини. Загалом мої найкращі виставки відбуваються не там, де є стіни, але там, де є можливість максимально використати фантазію.

Ваша друга книжка «Живіть своїм життям» побачила світ 2011 року у власному оформленні, причому в блакитній барві. Це сталося свідомо чи випадково? Як відомо, блакитний колір – це символ вразливості, прихильності, надійності, вірності. Водночас цей відтінок заспокоїливо діє на нервову систему. Той, хто поставив блакитний колір на перше місце, зумів зберегти у собі «дитину» і пов'язані з цим риси характеру. Так цю барву трактують психологи. Випадковостей не буває. Бувають речі чи думки, які приходять вчасно. Всі перераховані вами властивості є в цій книзі. А ще є один дуже важливий момент для мене. Тією обкладинкою я зберіг дитину в собі. Бо там у вікні є фото моєї мами. Це такий маленький спогад про неї і подяка. Я щасливий, що книга вийшла ще за її життя. Тепер це спогад. А щодо кольору, то я колись малював картину. Синього-лубу. Вікно, в якому мама чекала на мене все життя, теж було голубе. Це просто органічно поєдналося.

2019-го року ваше ім'я було внесено до Чеської книги рекордів

за найбільшу в Чехії шоколадну копію власної картини «На хвилину». Розкажіть більше про це: чому, коли і як виник цей задум і хто його втілював у життя? Якою була подальша доля шоколадної копії? Наскільки мені відомо, до вас в Чеській книзі рекордів було два подібні записи: шоколадний потяг вагою 350 кг і великий шоколадний чеський замок, але шоколадних картин не було.

У цьому весь кайф! У спонтанності найдурніших на перший погляд ідей. Наталія Схейбалова та Петро Філіпец втілили одну з таких моїх ідей в шоколаді. Шоколадну копію продали і з'їли (вона ж була зі смачного бельгійського шоколаду!), а картину-оригінал продали на підтримку військового госпіталю в Києві. І все це записали до Чеської книги рекордів як унікальний факт. До речі, тоді експерти внутрішніх справ Чеської Республіки Томаш Петршічек відкривав цей вернісаж.

А коли і як ви стали ще й фотохудожником? Що це – нова спроба творчої самореалізації чи своєрідна візуалізація вашої повсякденної психотерапевтичної діяльності?

По багатьох роках і численних своїх виставках я все ще боюся назвати себе фотохудожником. Це просто мій внутрішній світ, а також здатність бачити те, що не бачать інші. І якраз світлини для цього підходять найкраще.

Наприклад, я дуже люблю після дощу гуляти старовинними вуличками чеської столиці. А коли бачу калюжу і відображення у ній, одразу хочеться зробити світлину. Позаяк кожна калюжа неповторна і несе в собі такий же неповторний відбиток довкілля. Я називаю це пам'яттю води.

А ще мені подобається фотографувати птахів на тлі неба, будівель, вулиць, води і природи. Для мене дуже важливо, щоб їхній рух нікуди не зник. Той птах вже давно кудись відлетів, але на моїй світлині він вічний. Вічний птах у вічному русі. Отже, як бачите, це самореалізація і терапія водночас, бо коли я щось фотографую, в той момент навіть не дихаю. Дуже часто у Фейсбуці я зустрічав ваші світлини з поетичним супроводом то українською, то чеською мовами. Знаючи про вашу юнацьку мрію стати письменником, підозрюю, що це також зразки вашої поетичної творчості. А можли-

во я помиляюся і ці тексти просто запозичені?

Слава Богу, ви не помилилися. Я дуже рідко запозичую тести. Ті фотографії, які виникають під час моїх подорожей Прагою чи світом, самі складаються в поетичні рядки. А чи українською, або чеською, вони мені однаково близькі.

Чому ваша фотовиставка, яка мала успіх як в Україні (Київ, Львів, Івано-Франківськ, Тернопіль), так і в Європі, має таку дивну назву: «Тиха Прага»? І, до речі, як і чому ви на початку жовтня цього року опинилися з цим же фотовернісажем у Скоп'є – столиці Північної Македонії? Чому саме Балкани стали першою, так би мовити, закордонною експозицією? Маєте запрошення і від інших європейських країн?

«Тиха Прага» не тільки заворожує, а й допомагає. Це був дуже важливий

етап моєї творчості. Час ковіду при всіх його негативних проявах мав також і свій позитивний вплив. Всюди було порожньо і тихо. Те, що ви не могли побачити в Празі за натовпом людей, могли побачити у всій красі порожніх вулиць. Весь світ був тільки вашим. Відкритий вашому фотоапарату. І вашій душі. Тому «Тиха Прага». Саме в Україні до назви фотовиставки додалося слово «допомагає». Бо з проданих фотографій я передавав гроші госпіталю в Києві та на придбання автівки для морських піхотинців. Про любов до Скоп'є я вже згадував. Я залишив там частинку себе. Подарував 30 своїх світлин філософському факультету університету Кирила і Мефодія. Перша виставка була за підтримки Чеського посольства в Північній Македонії, друга – посольства України в цій же країні. Третя виставка мене чекає навесні знову за підтримки чеського посольства в Скоп'є.

Отже, дві книги ви вже написали, організували купу виставок власних картин і фотографій. Що тепер у ваших творчих планах на черзі? Про яку ще грань вашої творчої особистості ми не знаємо? Чи маєте ви ще якусь нереалізовану мрію?

Боже, я й не знаю, що ще в мені прокинеться. До речі, нещодавно я робив концерт «Різдво для радості». Оголошував капелу і скрипаль сказав при цьому: «Ми тут маємо психолога. Нехай він скаже нам якісь життєві різдвяні мудрості». Таким чином я «мудрив» після кожної пісні. Того вечора я став стендап-психологом. Ще й досі з неабияким задоволенням коментую зустрічі. Знімаю для YouTube-каналу свою програму «Зміна реальності», до якої кличу чеських і українських зірок. Радію, що мої тексти покладені на музику. Я не знаю, що саме прийде, але переконаний, що мій творчий потенціал ще не вичерпано. А отже незабаром я вас чимось приємним таки здивую.

Колись відомий шотландський письменник Джордж Бернард Шоу серйозно чи жартома зауважив: «Картина, яку хвалять більше, ніж десять відсотків публіки, підлягає спаленню». Сподіваюсь, ви ще не спалили свої картини? Інакше б ми втратили щось неповторне, авторське, як це сталося свого часу з Миколою Гоголем і спаленим власноруч другим томом роману «Мертві душі»...

Плачу над кожним шматочком тексту, який випадково втрачу. Сумую за кожною картиною, яку продам. Не дай Боже щось спалити! Максимально, що я можу собі дозволити – це перемалювати. Цим я даю можливість жити далі неповторним речам для неповторних людей.

Дуже часто початкуючі художники (в широкому розумінні цього слова) опускають руки при перших невдачах. Щоб ви їм порадили як психолог і як митець з багаторічним досвідом?

Найбільша дурість чому-небудь, що ви створили власноруч, говорити «невдача». Просто не слід опускати руки. Робіть те, що хочете робити. Прийміть позитив і не приймайте негатив від будь-кого. Що є позитив чи негатив для вас, вирішуєте тільки ви. Тому не робіть те, що вам нічого не дає. Робіть те, що вмієте і хочете робити, що вам найбільше подобається і що хочеться передати іншим. Робіть свій світ і світ інших людей кращим. ■

СОЛОМ'ЯНИЙ ДУХ: ЯК ДІДУХ ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ТРАДИЦІЯМИ

Коли заходить мова про українське Різдво, то після суперечок про дату святкування найчастіше згадують Діда Мороза, а вже згодом закликають викинути ялинку, бо ж вона нав'язана радянською культурою і замістила український символ Різдва – дідух. Та чи так це було насправді? Спробуємо поглянути на походження цих символів, їхні європейські аналоги, а також розібратися з символікою дідуха та ялинки.

Текст: **МАРІЯ КУРЧА**

Останніми роками дідухом дедалі активніше замінюють ялинку. Навіть етнограф Олександр Курчкін у своїй статті «Дідух vs ялинка» обстоює аргумент протиставлення цих двох різдвяних символів та наводить для цього етнографічні матеріали із Закарпаття: «Пани кладуть смерічку, а русин – сніп».

«Колись дідух українці замість ялинки ставили на найпочеснішому місці у хаті», – каже майстриня соломоплетіння з Тернопільщини¹. Здається логічним, що є певний об'єкт, який заносять до будинку, ставлять, прикрашають, і з цим об'єктом (а радше його образом) асоціюється певне свято. Та не все так просто. Кожен об'єкт традиційного свята є символом, і сама подія теж несе семантичне навантаження. Кожен святковий предмет може нести різну символіку. Такими різними й невзаємозамінними за символікою є дідух і ялинка.

Попередник Різдва в дохристиянські часи був одним з головних свят землеробського солярного циклу. Оскільки річний цикл хліборобів був прив'язаний до погодних умов, зміни пір року, то сонце було головним героєм цього свята, і в різних культурах, системах цінностей, релігіях набувало своїх назв божества. У давньоримській імперії це був День народження непереможного Сонця (Dies Natalis Solis Invicti / Birth of the Invincible Sun). «Народження сонця» символічно відбувається у зв'язці з зимовим сонцестоянням, цикл святкування починався 21 грудня і завершувався 25 грудня, коли сонячний день починає збільшуватися. У римлян цього дня проходив фестиваль сонця.

Dies Natalis Solis Invicti був присвячений Мітрі, якого ототожнювали з римським богом Солом, якого запровадив у 274 році нашої ери імператор

Авреліан. З приходом християнства відбулося накладання святкування християнської традиції народження Ісуса на існуючі місцеві ритуали солярного циклу «народження сонця».

У європейських різдвяних традиціях досі залишилися деякі елементи дохристиянського походження. Це проявляється в низці спільних деталей: використанні рослин, зернових, невянутих вічнозелених рослин, солярної символіки з зірками тощо. Закордоном є схожі до нашого дідуха відповідники: фінський солом'яний козел, польський дідух і прикраси з солом. Та крім очевидних відповідників, які виконані зі злакових, є і менш очевидні, про які йтиметься далі.

Український дідух чи польський dziadek, який заноситься на Святвечір до хати та урочисто з піснями ставиться на покуті, має два основних семантичних навантаження: перше пов'язане з культом врожаю, а друге – з культом предків. Дідух готується влітку з першого – жайинкового – або останнього – обжинкового – снопа і тому пов'язаний зі збором врожаю та його «програмуванням», яке відбувається

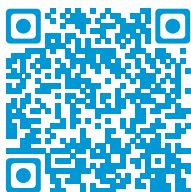
під час різдвяних святкувань і спалювання дідуха. У селі Плисків Вінницької області дідух готується з першого жайинкового снопа 12 липня на свято Петра і Павла. Молодіжні громади їхали в поле й влаштовували святкування із закиданням снопа, який привозився додому. Того самого дня виробляли дідуха, який чекав у коморі до Різдва. Таку підготовку дідуха чи інших європейських аналогів фігурок з солом, колосків під час жайинок Джеймс Фрезер Джеймс Фрезер – представник школи англійської соціальної антропології, фольклорист, етнолог, вивчав історію релігії. і Вільям Маннгардт Вільгельм Маннгардт – німецький історик, один із засновників міфологічної школи в релігієзнавстві. відносять до обрядів Духа хліба, що залишатиметься в людей всю зиму.

Різдво має спільні традиції для різних культур з акцентом на народженні сонця. Залежно від наявних матеріалів, їхнього значення для людей цієї місцевості, якийсь матеріал набував образу антропоморфного, і його спалювали заради пробудження сонця в день сонцестояння.

Ялинка чи дідух? Це питання некоректне в основі, адже це два різні за семантикою різдвяні символи, які не можуть бути взаємозамінними. Дідух – культ врожаю та предків. Ялинка – життя вічне в європейському дохристиянському відповіднику Різдва святі Йоль. Не важливо – ялинка, дідух, обидва ці атрибути чи якісь інші прикрашають вашу оселю в цей день. Наші традиції мають спільне європейське коріння з багатьма варіаціями втілення, і атрибути в цьому сенсі мають те значення, яким ми самі їх наділяємо. Тож зберігаймо світло цих днів, підтримуймо різними символами, адже головне – зустріти ці свята з дорогими серцю людьми. ■

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА «ПОРОГИ» ВСЬОГО ЗА **440 CZK / РІК** РАЗОМ **3 ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.**

Посилання
на формуляр

Замовити часопис можна таким чином:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату
та адресу замовника.

Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

QR Platba

СУБОТНЯ УКРАЇНСЬКА ШКОЛА «ЕРУДИТ» В ПРАЗІ ЗАПРОШУЄ

- Ви бажаєте отримати українську освіту за кордоном?
- Ви хочете знати традиції та звичаї нашого народу?
- Ви готові наполегливо працювати над собою?

НАБІР УЧНІВ (1-11 класи).

В нас ви отримаєте документ державного зразка України.

Адреса: Прага 1, ZŠ Uhelny Trh 4
www.erudyt.cz, www.facebook.com/Erudyt,
susherudyt@gmail.com, тел. +420 774 497 994

KEYOVERLAY.com
НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

Для реалізації наклейок була вибрана найякісніша технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклейки на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їх довговічності. Завдяки універсальному формату, підходить для будь-якого типу та моделі клавіатури.

W www.prelepkynaklavesnici.cz

E info@prelepkynaklavesnici.cz

T +420 721 751 155

English version:

W www.keyoverlay.com

СКИДКА 20%

при закупівлі
будь-яких наклейок
та безкоштовна
доставка
при закупівлі
над 500 Крон
Код для скидки:
porohy

ADAPTAČNÍ
CENTRUM
CHODOV

ЦЕНТР
АДАПТАЦІЇ
ХОДОВ

Адаптаційний центр «Ходов» приймає українських дітей віком від 3 до 12 років, які не отримали місця в чеському дитсадку чи школі. Нові групи відкриваються у понеділок, 5 вересня.

Для реєстрації та додаткової інформації звертайтеся до Енге Чамідулліни:

773205982
bulate99@gmail.com

ГОЛОВНИЙ КООРДИНАТОР
MGR. PETR PIJÁČEK

ЦЕНТР ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

- ✓ гуманітарна допомога українським військовим та цивільним госпіталям, які знаходяться у зоні бойових дій.
- ✓ допомога українським біженцям (гаряча їжа кожного вівторка, пошук житла, консультації та соціальна підтримка, прийом та відправка гуманітарної допомоги).

Адреса: Tábořská 372/36

Гаряча лінія: 602 243 980

Сайт: www.u-e-p.eu

Facebook: uereu

Робочий час: 10:00 - 19:00 (Пн.-Сб.)

ЖІНОЧИЙ, ЧОЛОВІЧИЙ ТА ДИТЯЧИЙ ОДЯГ І ВЗУТТЯ

Видача між 14:00 - 18:00

Адреса: k Milicovu 674, Praha 4 (станція метро Haje)

[FACEBOOK.COM/ADAPTAČNÍCENTRUMCHODOV](https://www.facebook.com/adaptacnicentrumchodov)